

התנהגות אבנורמלית

מהי נורמליות?

- פרויד: "אהבה ועבודה"
- "אהבה" - יכולת ליצור קשרי חיבה משמעותיים
- "עבודה" - פרודוקטיביות
- ראייה מותאמת של המציאות
- ויסות עצמי
- הערכה וקבלה עצמית

מהי אבנורמליות?

- ארבעת ה D

- חריגה Deviance

- מצוקה Distress

- חוסר תפקוד Dysfunctionalit

- סכנה Danger

- יש המוסיפים קריטריונים כמו

- הפרה של כללים אתיים

- אי יכולת שליטה עצמית והתנהגות לא צפויה

האם אבנורמליות היא מחלה?

- בחלק מהמקרים, התנהגות "אבנורמלית" כרוכה ביתרונות

- דיכאון, לדוגמה

- הקטנת הסיכון הכרוך בקונפליקט בינאישי דרך אימוץ עמדה חברתית נחותה במצבים (של אבדן, תבוסה, ודחיה חברתית) בהם נראה שהסיכוי להשיג דומיננטיות חברתית נמוך

- חוסר עניין בפעילות – חסכון באנרגיה, מנוחה שמשפרת את הפעילות של המערכת החיסונית

- למה חשוב לדעת את זה?

- יצירת מצב שבו קונפליקט בינאישי איננו מסוכן

- עידוד לכניסה הדרגתית וזהירה למצבי קונפליקט שעשוי להוביל לשינוי ההערכה לגבי סיכויי ההצלחה בקונפליקט

- חיזוק התמיכה החברתית כדי להקטין את החשש מדחייה חברתית

האם אבנורמליות ניתנת לאבחון?

דיויד רוזנהן
1929-2012

• המחקר של רוזנהן (התפרסם ב 1973)

• ניסוי 1:

- 8 מתחזים ממקצועות שונים, 3 מהם גברים (רוזנהן בינהם) באים ומתלוננים על שמיעת קולות
- לאחר מכן כולם מתנהגים כרגיל ואומרים זאת לאנשי הצוות
- כולם אובחנו כלוקים בהפרעה פסיכיאטרית (7 כסכיזופרנים, אחד כמאני-דפרסיבי), אולצו לקחת תרופות ולהודות בכך שהם חולים
- שוחררו עם אבחנה של סכיזופרניה בהפוגה לאחר תקופה ממוצעת של 19 יום

• ניסוי 2:

- לא נשלחו מתחזים. מבין 193 פניות חדשות, 41 אובחנו כמתחזים (לא היו מתחזים כלל)

מערכות אבחון סטנדרטיות

- DSM-V של אגודת הפסיכיאטרים האמריקאית
Diagnostic Statistical Manual of Mental Disorders •
- ICD-10 של ארגון הבריאות העולמי של האומות
המאוחדות (עוסק בכל סוגי המחלות)
International Statistical Classification of Diseases and •
Related Health Problems

ה DSM

- מערכת סטנדרטית לאבחונים של הפרעות פסיכיאטריות.
- גרסה ראשונה יצאה ב 1952
- מעל לעשרים שנה לפני שהתפרסם הניסוי של רוזנהן!
- המהדורה השלישית הופיעה ב 1974 וניסתה לשפר מהימנות בעקבות הניסוי של רוזנהן וביקורות נוספות
- ממשיכה סדרה של מערכות אבחון סטנדרטיות שהיו קיימות מאמצע המאה ה 19, ובמיוחד מערכת שפותחה בצבא האמריקאי בסוף שנות הארבעים של המאה ה 20.
- ה ICD כלל הפרעות נפשיות החל מהמהדורה הששית מ 1949

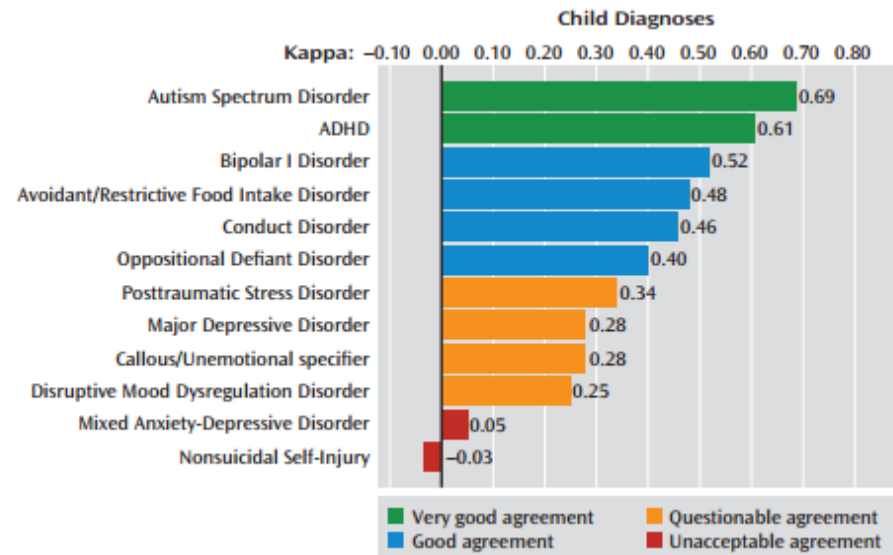
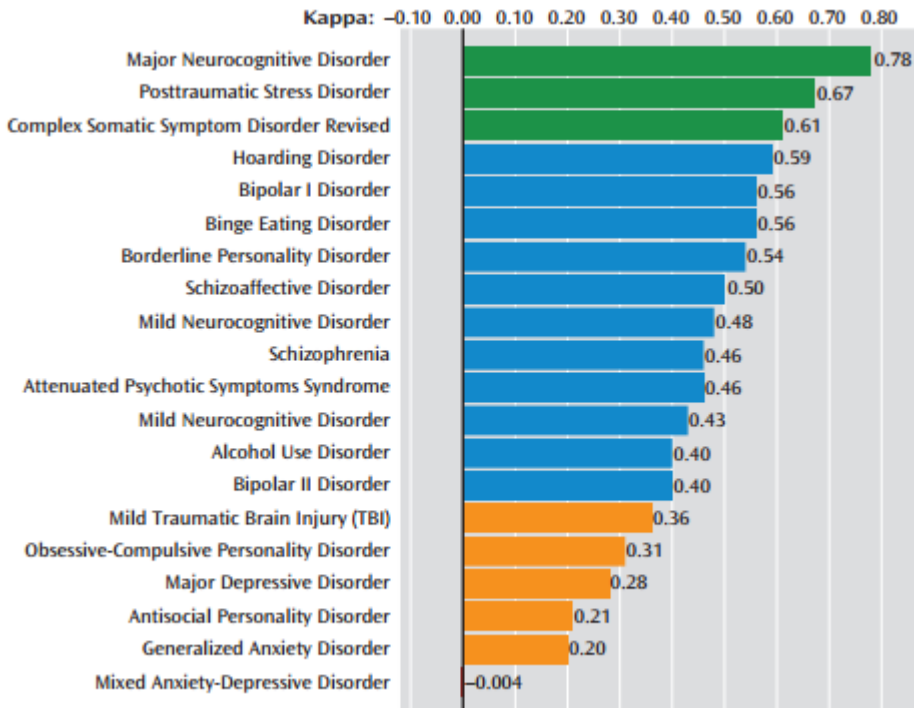
DSM-V

- הפרעות התפתחותיות נוירולוגיות
  - אוטיזם, הפרעות בתיקשורת, פיגור (intellectual disability)
- הפרעת למידה ספציפית
  - דיסלקסיה, דיסקלקוליה.
- הפרעות בספקטרום הסכיזופרניה
- הפרעות בי-פולריות
- הפרעות דיכאון
- הפרעות חרדה
- הפרעות אובססיביות-קומפולסיביות
- הפרעות הקשורות בטרומה ועקה (סטרס)
- הפרעות דיסוציאטיביות
  - הפרעת זהות דיסוציאטיבית
- הפרעות שמתבטאות בתופעות גופניות (somatoform)
  - הפרעות שינה
  - הפרעות אכילה
  - הפרעות מין
- הפרעות הקשורות בשליטה בדחפים
- הפרעות הקשורות בשימוש בסמים
- הפרעות נוירוקוגניטיביות
  - אלצהיימר
- הפרעות אישיות

הסכמה בין שופטים באבחונים על פי DSM-V

- רמות קבילות פחות או יותר ברוב סוגי ההפרעות, אבל לא בכולן
- בחלק מהמקרים הבעייתיים, הפרעות מרכזיות כמו דיכאון והפרעת חרדה מוכללת

ביקורות על DSM ו ICD

- ביקורת חריפה של אגודת הפסיכולוגים הבריטית ל DSM-V
- נזק בתיוג "כעין-רפואי" של תגובות נורמליות של אנשים לחוויות שלהם.
<https://www.youtube.com/watch?v=syjEN3peCJw>
- אחוז האנשים שיוגדרו מתישהו בחייהם כלוקים בהפרעה הוא עצום
- השפעה תרבותית, ערכית וסובייקטיביות בקטגוריות
- הסיבות להרבה מה"פתולוגיות" הן חברתיות (עוני, אבטלה, טראומה)
- מספיק לתאר את הקשיים של האדם ואין שום ייתרון בתיוג הנוסף
- RDoC – National Institute of Mental Health – NIMH ויוזמת RDoC (Research Domain Criteria)
- יוזמה לבנות שיטת אפיון של הפרעות התנהגות מבוססת מדע, תוך ניצול ההתקדמויות במחקר ההתנהגותי, מדעי העצב והגנטיקה.
- תיאור באמצעות מימדים שכוללים את כל הרצף, מהנורמלי לאבנורמלי, ולא באמצעות קטגוריות

הפרעה אובססיבית קומפולסיבית

Obsessive Compulsive Disorder - OCD

<https://youtu.be/TD-xPiwtyHA>

<https://youtu.be/KOami82xKec>

<https://youtu.be/dSZNnz9SM4g>

הסימפטומים המרכזיים

• **אובססיות:** מחשבות חוזרות וטורדניות, החודרות להכרת האדם וגורמות לו לחרדה. אינן מכוונות או נשלטות וגורמות לסבל.

- הידבקות – נקיון
- בדיקה
- פגיעה

• **קומפולסיות:** התנהגויות המופעלות כתגובה למחשבות האובססיביות.

- קבועות, לא רצונית, מפחיתות זמנית את החרדה, בעלות אופי טקסי

הגדרה על פי DSM

- A. Presence of **obsessions, compulsions, or both**
  - The **obsessions or compulsions are time-consuming** (for example, take more than 1 hour a day) **or cause clinically significant distress or impairment** in social, occupational, or other important areas of **functioning**.
- C. Rule out substance effects or another medical condition.
- D. Rule out other similar DSM-5 disorders

מה גורם ל OCD?

- מחקרי תאומים מעידים על מתאם תורשתי גבוה יותר בילדים (45-65%) מאשר במבוגרים (27-47%)
- יש מעורבות של מערכת הנורוטרנסמיטור סרטונין וחלק ניכר מהטיפולים התרופתיים מבוסס על ממצא זה.
- ישנה טענה שביצוע הקומפולסיות עובר למידה אופרנטית משום שישנה הקלה מיידית (אבל חולפת) בחרדה

סכיזופרניה

<https://youtu.be/rCbf-pKtkhU>

<https://youtu.be/bWafqw8XnpA>

סימפטומים מרכזיים

- סימפטומים חיוביים

- הלוצינציות

- <https://www.youtube.com/watch?v=0vvU-Ajwbok>

- דלוזיות

- מחשבה והתנהגות בלתי מאורגנות

- <https://www.youtube.com/watch?v=avbfd OkLoU>

- סימפטומים שליליים

- ביטוי רגשי שטוח ולא תואם

- אבדן הנאה

- ירידה במוטיבציה וביוזמה חברתית

- דיבור דל

- נבחנים בבסיס הביולוגי ובתגובה לתרופות

אבחון על פי DSM

A. **Active phase symptoms**: Two (or more) for a significant portion of time during a 1-month period. At least one of these should include 1, 2, or 3.

(1) delusions

(2) hallucinations

(3) disorganized speech

(4) grossly abnormal psychomotor behavior, including catatonia

(5) negative symptoms, e.g., diminished emotional expression or avolition

B. For a significant portion of the time since onset, major **areas of functioning**, such as school, work, interpersonal relations, or self-care, are markedly **below the level achieved prior to the onset**

C. Continuous signs of the disturbance persist for at least 6 months.

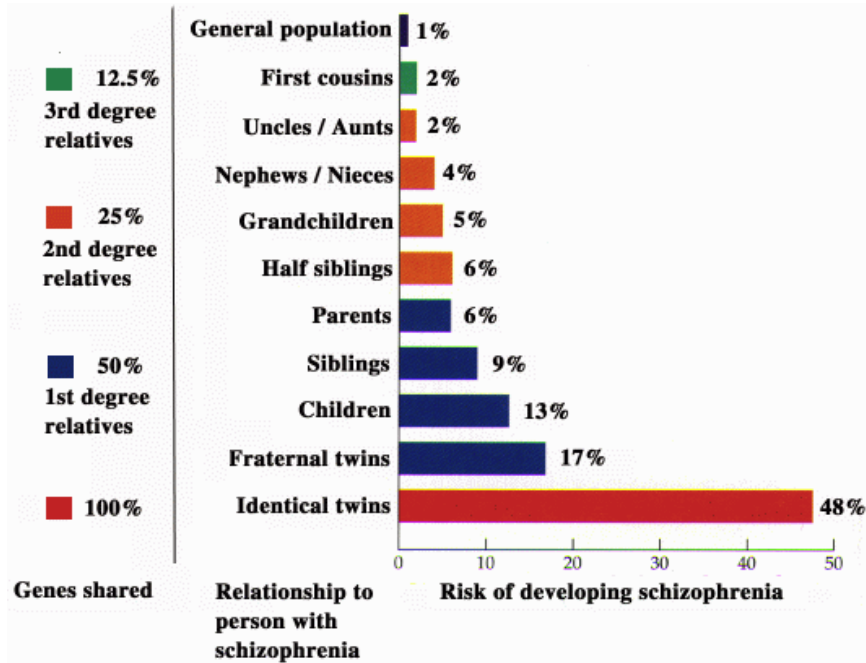
This 6-month period must include at least 1 month active-phase symptoms

D. Rule out alternative diagnoses (Schizoaffective Disorder and Depressive or Bipolar Disorder)

E. Rule out direct physiological effects of a substance

F. Considerations for prior diagnosis of autism etc.

ממה נגרמת סכיזופרניה?

- השפעה גנטית חזקה
- שינויים במערכות של נוירורנסמיטורים (דופמין)
- סביבה משפיעה על התפתחות יכולות חברתיות, וישנם גורמי סיכון סביבתיים ידועים
- לגדול בסביבה קשה
- שייכות לקבוצות מיעוטים
- שימוש בקנביס

דיכאון מג'ורי

<https://www.youtube.com/watch?v=4YhpWZCdiZc>

<https://www.youtube.com/watch?v=QrPjfRjUfx0>

<https://www.youtube.com/watch?v=p-rF-AZm2ck>

סימפטומים עיקריים

- רגשיים
  - מצב רוח שלילי
  - אבדן הנאה ועניין בפעילויות מהנות
- קוגניטיביים
  - חוסר ערך
  - הכללת יתר
  - העצמת השלילי ומיזעור החיובי
  - אמונה שצריך להיות מושלם כדי להיות ראוי
  - אשמה מוגזמת
  - תחושת אי שליטה
  - פסימיות
- מוטיבציוניים
  - אבדן אנרגיה
  - ירידה ביוזמה
  - קושי בקבלת החלטות
- פיזיים
  - אבדן תיאבון או תאבון מוגזם
  - הפרעות שינה

אבחון על פי DSM

Major Depressive Episode

A. Five (or more) of the following criteria have been present during the same 2-week period and represent a change from previous functioning; at least one of the symptoms is either (1) depressed mood or (2) loss of interest or pleasure.

1. **Depressed mood** most of the day, nearly every day.
2. **Markedly diminished interest or pleasure** in all, or almost all, activities most of the day, nearly every day.
3. **Significant weight loss or weight gain.**
4. **Insomnia or hypersomnia**
5. **Psychomotor agitation or retardation** nearly every day.
6. **Fatigue or loss of energy** nearly every day
7. **Feelings of worthlessness or excessive or inappropriate guilt** nearly every day .
8. **Diminished ability to think or concentrate, or indecisiveness**, nearly every day.
9. **Recurrent thoughts of death** (not just fear of dying), recurrent suicidal ideation without a specific plan, or a suicide attempt or a specific plan for committing suicide

B. rule out schizoaffective and bipolar

מה גורם לדיכאון?

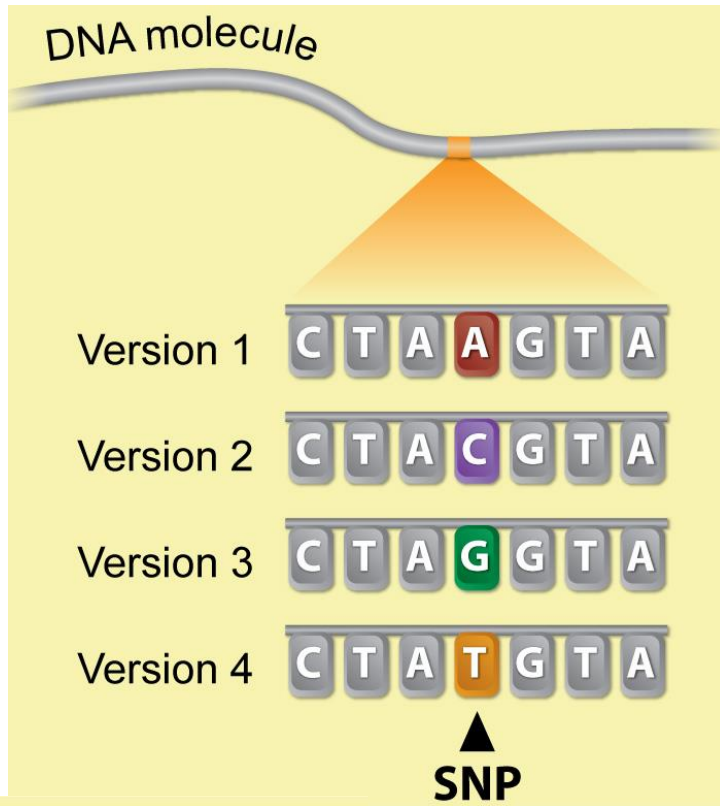
- מרכיב גנטי
- קשר למערכות הנורוטרנסמיטורים של סרוטונין ונוראפינפרין
- טיפולים תרופתיים מבוססים על השערה זו
- גורמי סיכון קוגניטיביים
  - ביקורת עצמית
  - רומינציה
- גורמי סיכון בינאישיים ופסיכוסוציאליים
  - תלותיות במערכות יחסים
  - עוני, שייכות לקבוצות מיעוט או קבוצות חלשות
  - העדר תמיכה חברתית

כמה דברים (מבוססי מדע) שממש עוזרים בדיכאון

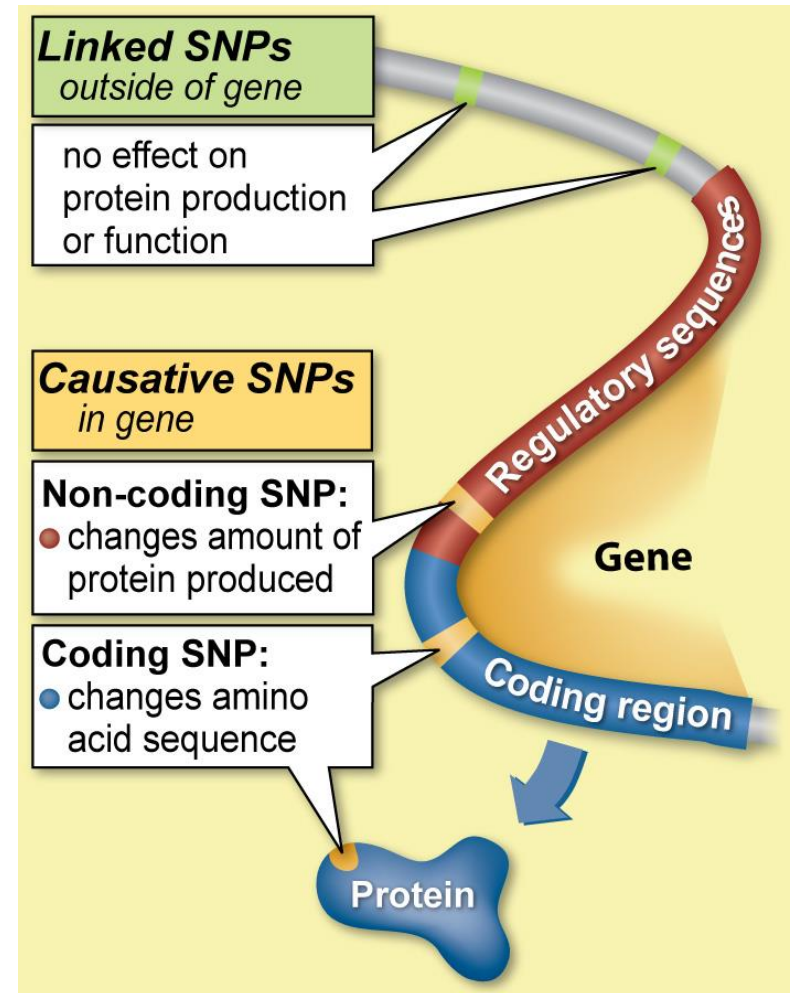
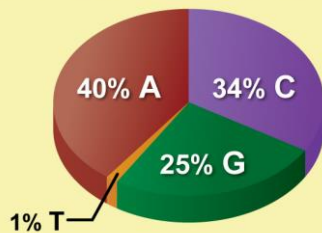
- לא במקום טיפול...
- אבל בהחלט בנוסף לטיפול, או עד שמגיעים לטיפול
- פעילות גופנית עם רכיב אירובי
- מינימום 3-4 פעמים בשבוע, מינימום 30 דקות כל פעם, מינימום כולל כ 150 דקות בשבוע
- לעשות פעילויות שגרמו בעבר להנאה
- גם אם עכשיו אינן מהנות
- חשיפה לאור שמש
- לא חייב אור ישיר
- לוודא שיהיו פחמימות בדיאטה
- לא צריך הרבה

Finding heritability directly in the DNA – Single Nucleotide Polymorphisms - SNPs

SNP Population Distribution

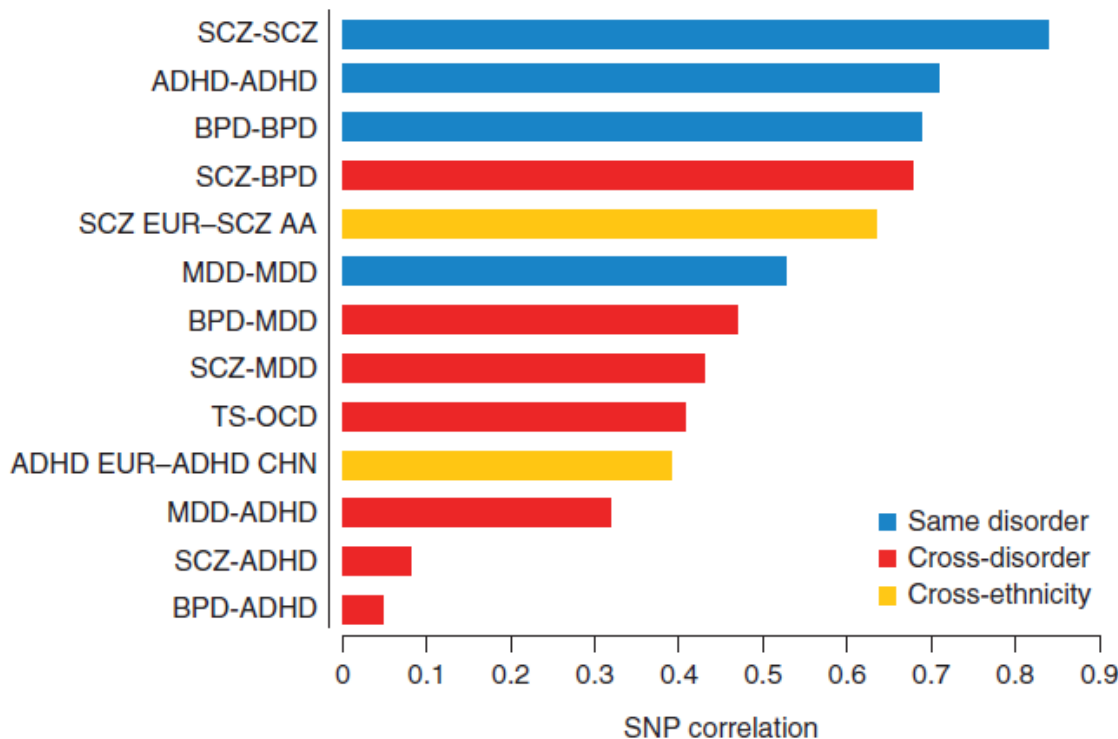
ציון פוליגני

- מספר ה SNIP שבהם המופע היה תואם את המופע הנפות ב (סכיזופרניה, הפרעה דו-קוטבית.. וכו')
- אפשר לחשב לכל אדם (DNA) ציון פולי-גני עבור הפרעות שונות
- אפשר לחשב מתאמים בין הפרופילים של ה SNIP עבור הפרעות שונות

מה יודעים על ההשפעה הגנטית?

• בכל אחד מהאבחונים, המדובר על תופעה שמושפעת מהרבה גנים שונים

• ישנה חפיפה בין מאפייני ה DNA בין האבחונים

מתאמים בין תיאורי רצפי DNA ממחקרים שונים

AA – אפריקנים אמריקאים
CHN – סינים

TS=Tourette

לקוח מ Gratten et al., 2014